

5. Sologub A. Kreativnij pidhid do profil'nogo navchannja liceyistiv / A. Sologub // *Ridna shkola*. – 2007. – № 5. – P. 15–17.
6. Vinnik N. D. Kompetentnisnij pidhid u rozvival'no-profesijnij pidgotovci uchniv PTNZ / N. D. Vinnik // *Pedagogika i psihologija profesijnoyi osviti*. – 2007. – № 5. – P. 74–78.
7. Arvanitopulo E. G. Proektna metodika navchannja anglijs'koyi movi na starshomu stupeni liceju : dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk : spec. 13.00.02 / Arvanitopulo Ella Georgiyivna ; Kiyiv. nac. lingv. un-t. – K., 2006. – 295 p.
8. Bibik S. P. Slovnik inshomovnih sliv : tlumachennja, slovotvorennja ta slovovzhivannja : bliz'ko 35 000 sliv i slovopoluchen' / S. P. Bibik, G. M. Sjuta. – H. : Folio, 2006. – 624 p. – (Biblioteka derzhavnoyi movi).
9. Mamchur L. I. Komunikativna kompetentnist' osobistosti: yiyi rol' i znachennja v uspishnomu spilkuvanni / L. I. Mamchur // *Zbirnik naukovih prac' Umans'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu*. – 2006. – Ch. 2. – P. 203–209.
10. Inozemna mova : programa dlja zagal'noosvitnih navchal'nih zakladiv 10-11 klasi. Riven' standartu. Akademichnij riven'. Profil'nij riven'. – K. : [Poligrafkniga], 2010. – 111 p.
11. Gembaruk A. S. Do problemi zmistu navchannja inozemnoyi movi jak didaktichnoyi kategoriyi / A. S. Gembaruk // *Zbirnik naukovih prac' Umans'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu*. – 2006. – Ch. 2. – P. 56–73.
12. Metodika vikladannja inozemnih mov u serednih navchal'nih zakladah : pidruch. dlja stud. vishnih navch. zakl. osviti / [kol. avtoriv pid kerivn. S. Ju. Nikolaevoyi]. – [Vid. 2-e, dop. i pererob.]. – K. : Levint, 2002. – 328 p.
13. Dement'eva T. I. Navchal'no-movna situacija jak zasib formuvannja komunikativnoyi kompetenciyi studentiv-inozemciv u navchal'no-profesijnij sferi spilkuvannja / T. I. Dement'eva // *Pedagogika ta psihologija : zb.nauk. pr.* – H. , 2003. – № 24. – P. 121–125.
14. Rekun N. M. Zmist i organizacija navchannja anglijs'koyi movi v starshih klasah ekonomichnogo profilju : avtoref. dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk : spec. 13.00.02 / Natalija Mihajlivna Rekun ; Kiyiv. nac. lingv. un-t. – K., 2008. – 24 p.
15. Homenko O. V. Zmist navchannja anglijs'koyi movi u 10 - 11-h klasah seredn'oyi zagal'noosvitn'oyi shkoli : avtoref. dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk : spec. 13.00.02 / Oleksandr Viktorovich Homenko ; Kiyiv. derzh. lingv. un-t. – K., 2001. – 20 p.

УДК 378.091:792.071.2.028-057.875

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ КРЕАТИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ

Стадніченко Н.В., ст. викл.

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

esp64@mail.ru

У статті здійснюється аналіз проблем, які виникають упродовж формування професійного спілкування майбутніх акторів та їх особистісного становлення. Пропонуються способи створення креативного освітнього простору, вдосконалення освітнього процесу в творчих навчальних закладах та його гуманізації. Пропонується створення креативного освітнього простору як необхідної умови формування професійного спілкування майбутнього актора, яке відбувається у процесі педагогічної діяльності.

Ключові слова: творча особистість, креативність, освітній простір, професійне спілкування, комунікативні нахили.

ПРОБЛЕМЫ СОЗДАНИЯ КРЕАТИВНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ТЕХНИКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ БУДУЩИХ АКТЕРОВ

Стадниченко Н.В.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

esp64@mail.ru

В статье производится анализ проблем, возникающих в процессе формирования профессионального общения будущих актеров и их личностного становления, предлагаются способы создания креативного образовательного пространства, усовершенствования образовательного процесса в творческих учебных заведениях и его гуманизации. Предлагается создание креативного образовательного пространства как необходимого условия формирования профессионального общения будущего актера, которое происходит в процессе педагогической деятельности.

Ключевые слова: творческая личность, креативность, образовательное пространство, профессиональное общение, коммуникативные наклонности.

PROBLEMS OF ESTABLISHING CREATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE PROCESS OF SHAPING THE PROFESSIONAL COMMUNICATION SKILLS OF ACTORS TO BE

Stadnichenko N.V.

Zaporizhzhya National University, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

esp64@mail.ru

The article analyses problems which emerge during the process of shaping the professional communication skills of actors to be and their personal formation. It also proposes ways to organize creative educational environment and humanize the educational process in creative educational institutions.

Creating a creative educational environment as a prerequisite for the formation of professional communication of the future actor, occurs during the educational activities in which the teacher, revealing the content and objectives of the discipline, and directing creative pedagogical process in the right direction, accomplishes this through skillful ownership of the means of professional communication. Theater teacher must work individually with each student in order to find mutual contacts and create an atmosphere of trust and understanding, helps the formation of personal and professional qualities. Individual work with the student should be based on the perception of the student as an equal person's own position, with a special thought and individual way to solve artistic problems. Such a process of pedagogical communication is the basis of co-creation, helps to reveal the nature of student and professional growth. Only under conditions of mutual trust, positive perception and approval may identify creative qualities and characteristics of the student, fostering a commitment to professional development. Formed due to the presence of creative educational space next actor at any stage of training not only develops their creativity, but also forms an inner need for constant self-development and self-improvement.

Teacher professional disciplines of contemporary art institution is necessary to meet the challenges of the future formation of professional communication actor in its educational and creative aspects. Teacher-pedagogue should ensure the success of this process and its effectiveness, at the same time organizing, controlling, evaluating, providing the necessary degree of freedom, that is, creating a creative educational space, whereby the possible development of creative personality traits and the formation of professional communication of the future actor.

Key words: creative personality, creativity, educational space, professional communication, and communication tendencies.

Сучасний рівень розвитку мистецтва театру вимагає від фахівців у галузі театральної педагогіки активізації пошуку способів формування професійного спілкування майбутнього актора шляхом детального аналізу всіх компонентів навчального процесу та їх відбору.

К.С. Станіславський - актор, режисер, педагог, теоретик і реформатор театру, - створюючи систему професійного виховання актора, мав на меті озброїти фахівців у галузі театральної педагогіки знаннями, необхідними для розкриття творчих можливостей особистості, пробудження її індивідуальності. Спадкоємці і послідовники К.С.Станіславського, відомі діячі театру М.Й.Кнебель, Г.В.Крісті, З.Я.Корогодський та інші, опираючись на досягнення К.С.Станіславського, продовжили пошуки шляхів професійної підготовки актора,

враховуючи зміни суспільних тенденцій і власне бачення навчального процесу. Незважаючи на деякі відмінності в поглядах на навчальний процес, їх об'єднує розуміння необхідності організації упродовж навчання особливої творчої атмосфери, тобто створення креативного освітнього простору, що б сприяло процесу формування зовнішньої та внутрішньої техніки виконавської майстерності актора, свободі творчого самовираження. Без дотримання вищезначеної організаційно-педагогічної умови, процес професійної підготовки майбутнього актора не буде повноцінним і не дасть бажаних результатів у плані розкриття його творчих можливостей та професійного становлення. Отже, однією з необхідних умов фахової підготовки актора є організація креативного освітнього простору.

Вперше поняття «креативність», як зазначає Є.П.Ільїн, було використане Д.Сімпсоном у 1922 р. як визначення здатності людини до нестереотипного способу мислення.

У філософському трактуванні креативність - це здатність особистості до творчих актів, у результаті чого з'являються об'єкти матеріальної і духовної культури, а також здатність побачити проблему по-новому і запропонувати нові шляхи її вирішення. Саме творчі, тобто креативні, особистості мають розвинуту уяву та схильність до емпатії і відзначаються прагненням до самоствердження, незалежності і разом з тим толерантністю.

Вивченню креативності приділяли багато уваги вітчизняні та зарубіжні науковці. Такі, як Т.А.Баришева, Дж.Гілфорд, В.Н.Дружинін, Ю.А.Жигалов, Є.П.Ільїн, Н.Ю.Хряцова, Ф.Баррон, П.Торренс, Д.Харрінгтон та ін. На їх думку, креативність можна охарактеризувати як схильність до творчості (від лат. creatio – творення). Але, за твердженням Є.П.Ільїна, незважаючи на багатий дослідницький матеріал, накопичений у процесі вивчення креативності, загальноприйнятого її визначення та діагностичних методик дослідження поки що не існує. У зарубіжній психології виділяються кілька аспектів креативності: креативний процес (як здібність), креативний продукт, креативна особистість, креативне середовище. У перекладі з латини креативність означає творення. Тобто, креативність, перш за все, характеризує творчо обдаровану особистість, її прагнення до активного творчого самовираження, здатність до створення інтелектуальних та матеріальних цінностей.

Якщо розглядати студента - майбутнього актора як креативну особистість, навчання (розвиток природних здібностей) як креативний процес, творчі результати навчання (професійні знання, уміння, етюди, вистави та ін.) як креативний продукт, то креативне середовище є тим, що об'єднує всі аспекти креативності, робить можливою їх реалізацію.

Метою статті є розкриття змісту основних компонентів креативного освітнього середовища, а також аналіз проблем, які перешкоджають створенню креативного освітнього середовища, що, у свою чергу, гальмує процес формування професійного спілкування майбутнього актора.

Для педагогічної діяльності взагалі і для театральної педагогіки зокрема особливо важливим є гуманістичне спрямування, що виключає авторитарний стиль педагогічного спілкування. На цьому наголошували Я.А.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, Г.С.Сковорода, А.С.Макаренко, К.С.Станіславський, М.Й.Кнебель, В.О.Сухомлинський, В.А.Кан-Калік, О.М.Леонтьєв, П.М.Єршов, Є.О.Климов та ін.

Згідно з класифікацією Є.О.Климова, професія педагога, у тому числі й театрального, належить до типу «Людина-людина», для якого характерні такі показники:

- розвинуті розумові здібності;
- організаторські здібності;
- здатність швидко і точно оцінити стан іншої людини;
- вольові якості;
- володіння вербальними і невербальними засобами спілкування;

- вміння тримати увагу одночасно на кількох об'єктах;
- здатність передбачати поведінку іншої людини;
- високі морально-етичні якості.

Тобто, основою професійної діяльності педагога, у тому числі і театрального, є організація спільних дій у навчально-творчому процесі, налагодження контактів зі студентами, формування взаємостосунків у колективі, що можливе лише за умови активного педагогічного спілкування. Реалізація цієї діяльності дає можливість студентам і педагогу упродовж навчання бути відкритими для прояву ініціативи, вільного обміну творчими ідеями, думками, критичними зауваженнями тощо. На жаль, викладачами творчих вузів часто використовується авторитарний стиль педагогічного спілкування, що не лише не сприяє формуванню професійного спілкування майбутнього актора, а робить цей процес неможливим.

На думку психологів Є.П.Ільїна, М. В.Гончаренка, О.І.Клепікова, І.Т.Кучерявого, взаємодія суб'єктів і об'єктів, що спрямована на досягнення нових несподіваних результатів, є процесом творчим, який можливий у будь-якій сфері людської діяльності: науковій, технічній, художній, музичній, літературній, педагогічній.

Н.Роджерс вважає творчим процесом саме відносини між людьми і говорить про творчість не як про продукт певного виду діяльності, а як про процес, у результаті якого цей продукт створюється.

Б. Ломов, А.Бодальов, С. Рубінштейн, В. Кан-Калік, К.Станіславський стверджують, що у процесі спілкування відбувається обмін інформацією, інтелектуальними надбаннями та емоціями з використанням засобів та пристосувань, притаманних тому чи іншому виду творчої професійної діяльності.

Тобто, можна сказати, що створення креативного освітнього простору як необхідної умови формування професійного спілкування майбутнього актора, відбувається у процесі педагогічної діяльності, у рамках якої викладач, розкриваючи зміст і завдання навчальної дисципліни та спрямовуючи творчо-педагогічний процес у необхідне русло, здійснює це завдяки майстерному володінню засобами професійного спілкування. Театральний педагог має проводити індивідуальну роботу з кожним студентом з метою пошуку взаємних контактів і створення атмосфери розуміння і довіри, що допомагає формуванню особистісних та професійних якостей. Індивідуальна робота зі студентом повинна базуватися на сприйнятті студента як рівноцінної творчої особистості із власною позицією, з особливим мисленням та індивідуальним способом вирішення художніх завдань. Такий спосіб педагогічного спілкування є основою співтворчості, сприяє розкриттю природи студента і професійного зростання. Лише в умовах взаємодовіри, позитивного сприйняття і схвалення можливе виявлення творчих якостей і характеристик студента, стимулювання його прагнення до професійного становлення. Завдяки наявності сформованого креативного освітнього простору майбутній актор на будь-якому етапі професійної підготовки не лише розвиває власні творчі можливості, але й формує внутрішню потребу до постійного саморозвитку і самовдосконалення.

Але інколи формальне ставлення педагога до виконання професійних обов'язків викликає у студентів втрату цікавості до навчального процесу, схильність до пасивної, вичікувальної поведінки на заняттях, небажання брати участь у позанавчальному житті курсу.

Викладачу професійних дисциплін сучасного мистецького навчального закладу необхідно вирішувати складні завдання формування професійного спілкування майбутнього актора у його педагогічному і творчому аспектах. Викладач-педагог має забезпечити успішність цього процесу та його результативність, одночасно організовуючи, контролюючи, оцінюючи, забезпечуючи необхідний рівень свободи, тобто, створюючи креативний освітній простір, за

наявності якого можливий розвиток творчих якостей особистості і формування професійного спілкування майбутнього актора.

Якщо педагог не досить грамотно організовує навчальний процес, не забезпечує необхідну творчу свободу навчального процесу, формально підходить до оцінювання навчально-творчої діяльності студентів, то він не може розраховувати на позитивні результати.

Педагогу необхідно якомога раніше розпізнати природу студента, спрогнозувати його творчі перспективи, безпомилково визначити напрям його професійного розвитку. Важливою стороною діяльності театрального педагога є створення сприятливого психологічного клімату в групі, атмосфери взаємодовіри, спільного пошуку вирішення творчих завдань, що дозволить студентам активно взаємодіяти в процесі оволодіння основами професійного спілкування, бути здатними вирішувати спільні творчі завдання, виконуючи тренінгові вправи на початку навчального процесу та створюючи повноцінні людські характери в дипломних виставах після його завершення.

У той же час викладачу професійних дисциплін необхідно відмовитися від:

- авторитарного стилю педагогічного спілкування;
- формального ставлення до виконання професійних обов'язків;
- недиференційованого підходу до оцінювання навчально-творчої діяльності студентів та ін.

Отже, необхідною умовою успішного формування професійного спілкування актора як основної фахової характеристики, є створення креативного освітнього простору, який визначається такими якостями:

- наявністю доброзичливості та взаєморозуміння між учасниками навчального процесу;
- колективною підтримкою прагнення до творчої самореалізації кожного студента;
- позитивним сприйняттям педагогом будь-якої творчої позиції студентів;
- активною співпрацею та партнерськими стосунками між педагогом та студентами;
- високою культурою спілкування між учасниками навчального процесу, толерантністю їх взаємостосунків;
- здатністю мотивувати і стимулювати прагнення до творчості та акумулювати творчий досвід.

Це дасть можливість студентам - майбутнім акторам, взаємодіяти в процесі оволодіння основами професійного спілкування, бути здатними вирішувати спільні творчі завдання, виконуючи тренінгові вправи на початку навчального процесу та створюючи повноцінні людські характери у дипломних виставах після його завершення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Роджерс Н. Творчество как усиление себя / Н. Роджерс // Вопросы психологии. – 1990. – №1. – С.164-168.
2. Клепиков О.І. Основи творчості особи: навч. посібник / О.І. Клепиков, І.Т. Кучерявий. – К. : Вища шк., 1996. – С. 22.
3. Гончаренко М.В. Культура і творча активність особи / М. В. Гончаренко. – К. : Тов. «Знання» – УРСР, – 1983. – 48 с. – (Серія 6 рим. «Література і мистецтво»; № 1)
4. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2011. – 448 с.: - (серия «Мастера психологии»).
5. Кнебель М.О. Поэзия педагогики / М.О. Кнебель; [Ред. Н.А. Крымова : Предисл. Г. Товстоногова : Ил. Ю. Пименова. – 2 - е изд.]. – М. : ВТО, 1984. – 526 с., илл.

6. Станиславский К.С. Работа актёра над собой / К.С. Станиславский – М. , 1980. – 575 с.
7. Кан-Калик В. А. Педагогическое творчество / Кан-Калик В. А., Никандров Н. Д. – М. : Педагогика, 1990. – 140 с.
8. Корогодский З. Я. Первый год. Начало / Зиновий Корогодский. – М. : ВТО, 1974. – 112 с.
9. Корогодский З. Я. Первый год. Продолжение / Зиновий Когородский. – М. , 1974. – 110 с.
10. Ломов Б.Ф. Психологические исследования общения / Б.Ф. Ломов. - М. , 1984.

REFERENCES

1. Rodzhers N. Tvorchestvo kak usilenie sebja / N. Rodzhers // Voprosy psihologii. – 1990. – №1. – P.164-168.
2. Klepikov O.I. Osnovi tvorchosti osobi: navch. posibnik / O.I. Klepikov, I.T. Kucherjavij. – К. : Vishha shk., 1996. – P. 22.
3. Goncharenko M.V. Kul'tura i tvorcha aktivnist' osobi / M. V. Goncharenko. – К. : Tov. «Znannja» – USSR, – 1983. – 48 p. – (Serija 6 rim. «Literatura i mistectvo»; № 1)
4. П'ин Е. Р. Психологія творчості, креативності, одареності / Е. Р. П'ин. – СПб. : Питер, 2011. – 448 p.: - (serija «Mastera psihologii»).
5. Knebel' M.O. Pojezija pedagogiki [Red. N.A. Krymova : Predisl. G. Tovstonogova : II. Ju. Pimenova. – 2 - e izd.]. – М. : VTO, 1984. – 526 p., ill.
6. Stanislavskij K.S. Rabota aktjora nad soboj / K.S. Stanislavskij – М. , 1980. – 575 p.
7. Kan-Kalik V. A. Pedagogicheskoe tvorchestvo / Kan-Kalik V. A., Nikandrov N. D. – М. : Pedagogika, 1990. – 140 p.
8. Korogodskij Z. Ja. Pervyj god. Nachalo / Zinovij Korogodskij. – М. : VTO, 1974. – 112 p.
9. Korogodskij Z. Ja. Pervyj god. Prodolzhenie / Zinovij Kogorodskij. – М. , 1974. – 110 p.
10. Lomov B.F. Psihologicheskie issledovanija obshhenija / B.F. Lomov. - М. , 1984.

УДК 373.211.24

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ІМІДЖУ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сухорукова С.В., здобувач, викладач

*КЗ «Харківської гуманітарно–педагогічної академії» ХОР, пр. Руставелі, 7, м. Харків,
Україна*

svetik–sunset@yandex.ru

У статті розглянуто питання формування індивідуального іміджу вихователя дітей дошкільного віку. На теоретичному рівні визначені особливості формування у студентів індивідуального іміджу з урахуванням особистісних та професійних якостей педагога.

Встановлено, що основними професійними якостями вихователя повинні бути педагогічна ерудиція, імпровізація, інтуїція, мислення, такт, емпатія, творчість та вміння організувати педагогічне спілкування. Розкрито класифікацію типів іміджу та визначені найбільш ефективні її типи.

Ключові слова: імідж, імідж вихователя, індивідуальний імідж вихователя дітей дошкільного віку.